

23.10.2018

Asia/3

§ 263

Sosiaali- ja terveystoimialan toiminnan ja talouden ennuste 31.8.2018

HEL 2018-004016 T 02 02 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi toiminnan ja talouden toteumaennusteen 31.8.2018 tilanteessa.

Käsittely

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja vastaava suunnittelija Mikael Karell olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

1 Ennustesuoritteet 31.8.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja vastaava suunnittelija Mikael Karell ovat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Kaupunginkanslialle toimitetaan vuonna 2018 talouden ja toiminnan ennusteet kolme kertaa. Kaikki kaupunginkanslialle toimitettavat ennusteet tuodaan tiedoksi sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Nyt laaditun ennusteen pohjana ovat oman toiminnan osalta elokuun lopun tiedot ja HUS:n osalta tammi-elokuun ennuste.

23.10.2018

Sosiaali- ja terveystoimen vuoden 2018 kolmas toiminnan ja talouden ennuste on laadittu uuden, kaupunkiyhteisen rakenteen mukaisesti.

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset talouden toteutumiseen

Sosiaali- ja terveystoimialalla on viisi erillistä talousarviokohtaa, joiden ennusteet ovat seuraavat:

Sosiaali- ja terveyspalvelut (51001)

5 10 01 Sosiaali- ja terveyspalvelut (1 000 e)	TP 2017	TA 2018	Ennuste 31.8.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	168 603	164 571	163 579	-992	-0,6%
Menot	1 434 243	1 453 602	1 453 602	0	0%
Toimintakate	-1 265 640	-1 289 031	-1 290 023	-992	0,1%

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tulojen arvioidaan alittavan budjetin 1 milj. eurolla.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen arvioidaan toteutuvan budjetin mukaisesti. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ylityspaineena on n. 4,9 milj. euroa, joka koostuu pääosin perhe- ja sosiaalipalvelujen asiakaspalvelujen ostoista. Kustannusten kehitystä seurataan osana johtamista tarkasti kuukausittain ja ryhdytään tarvittaessa tilanteen edellyttämiin toimenpiteisiin.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen budjetin ylityspaine on 7 milj. euroa, joka koostuu pääosin asiakaspalvelujen ostoista. Lastensuojelussa ylityspainetta on lastensuojelun vaativan laitoshoidon asiakaspalvelujen ostoissa ja kuntouttavan perhehoidon asiakaspalvelujen ostoissa yhteensä noin 9 milj. euroa. Vaativahoitoisten lasten osuus on kasvanut ja tämän vuoksi lastensuojelun laitoshoidon hoitovuorokausien määrä on kasvanut. Perhehoidon ostovuorokausien ennustetaan kasvavan n. 1 900 hoitovuorokautta ja vaativan laitoshoidon hoitovuorokausien n. 4 900 hoitovuorokautta verrattuna viime vuoteen. Vaativa laitoshoido ja puitesopimusten ulkopuoliset palveluostot ovat kustannuksiltaan kalleimpia sijaishuollon muotoja.

Vammaistyössä ylityspaineena on asiakaspalvelujen ostojen ja päivätoiminnan kasvu, henkilökohtaisen avun palveluseteliostojen kasvu sekä henkilökohtaisen avun avustajien palkankorotus, yhteensä 0,5 milj. euroa. Neuvola- ja perhetyössä ylityspainetta on 0,9 milj. johtuen lapsiperheiden kotipalvelujen asiakaspalvelujen ostoista vammaisten lasten kotihoidon tukemiseksi. Aikuissosiaalityön ja nuorten palvelujen menojen arvioidaan toisaalta alittavan talousarvion 2,3 milj. eurolla. Henkilöstömenoissa alitusta on Metsälän vastaanottokeskuksen uudelleen sijoit-

tettaville henkilölle varatuista palkkakustannuksista ja avoinna olevista vakansseista ja asiakaspalvelujen ostoissa lännen aikuissosiaalityön työtoiminnan ja kuntouttavan työtoiminnan ostoista. Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelukokonaisuuden johtajan budjettiin varattu määräraha 1,1 milj. euroa lastensuojelun avohuoltoon ja erityisen tuen tarpeessa olevien perheiden tukemiseen toteutuu palveluissa.

Lastensuojelussa tavoitteena on painopisteen siirtäminen varhaisempaan, lapsen ja nuoren kasvuympäristössä toteutuvaan tukeen. Lastensuojeluun on perustettu 20 uutta virkaa 1.4.2018 lukien (yksi johtava sosiaalityöntekijä ja 19 sosiaalityöntekijää) lapsiperheiden palvelutarpeen arviointiin ja tukeen paljon palveluja tarvitsevien lapsiperheiden ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityön saatavuuden parantamiseen. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa määritetään yhteiset palveluketjut ja vahvistetaan monialaista tukea ja hoitoa varhaismassa vaiheessa. Oman laitoshoidon käyttöastetta nostetaan, kilpailutetaan lastensuojelun ympärivuorokautinen hoito ja uudistetaan pienten lasten ja perheiden vastaanotto toiminta.

Vammaistyössä kehitetään jalkautuvia päivätöimintäpalveluja laitoksista muuttaville asukkaille ja kevennetään palvelurakennetta edelleen asumisen ja päiväaikaisen toiminnan osalta.

Terveys- ja päihdepalvelujen budjetin arvioidaan alittavan talousarvion 0,1 milj. euroa. Päivystyksessä on ylityspainetta yhteensä 1,8 milj. euroa henkilöstömenoissa liittyen ilta- ja viikonloppukorvauksiin ja päivystyskorvauksiin sekä HYKS-Helsinki päivystysintegraation koulutuskustannuksiin. Suun terveydenhuollon menojen arvioidaan alittavan talousarvion 0,1 milj. eurolla ja terveysasemat ja sisätautien poliklinikan menojen arvioidaan toteutuvan budjetin mukaisesti. Psykiatria- ja päihdepalvelujen menojen arvioidaan alittavan budjetin 1,8 milj. eurolla. Arvioitu alitus psykiatria- ja päihdepalveluissa aiheutuu asiakaspalveluostoista tulevasta säästöstä, joka johtuu siitä, että päihdehuollon laitokuntoutukseen hakeutuminen on vähentynyt. Tämä trendi on jatkunut jo useamman vuoden. Toinen merkittävä alitus tulee henkilöstömenoista, joka johtuu erikoislääkärien vajeesta ja rekrytoinnin haasteista.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen menojen arvioidaan toteutuvan budjetin mukaisesti. Rekrytointia tehostetaan edelleen vuokratyövoiman kustannusten hallitsemiseksi.

Hallinnon menojen ennustetaan alittavan budjetin 2 milj. eurolla henkilöstömenoissa ja muissa palvelujen ostoissa. Henkilöstömenojen alitusta selittää avoimien vakanssien rekrytointiviiveet, pitkät palkattomat sairaslomat ja työvapaat. Rekrytointia tehostetaan ja avoimet vakanssit pyritään täyttämään tämän vuoden aikana.

Vastaanottokeskukset ja muut valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut (51003)

5 10 03 Vastaanottokeskukset (1 000 e)	TP 2017	TA 2018	Ennuste 31.8..	Ero TA	Ero TA %
Tulot	20 626	15 167	20 835	5 668	37,4%
Menot	17 356	14 467	17 569	3 102	-21,4%
Toimintakate	3 270	700	3 266	2 566	366,6%

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen osalta sekä menot että tulot ylittyvät. Toimintakatteen arvioidaan toteutuvan 2,6 milj. euroa suurempana kuin talousarviossa. Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen aiheutuneet kustannukset ovat kaupungin näkökulmasta valtiolta läpilaskutettavia eriä.

Toimeentulotuki (51002)

5 10 02 Toimeentulotuki (1 000 e)	TP 2017	TA 2018	Ennuste 31.8.	Ero TA	EroTA %
Tulot	14 983	9 402	7 573	-1 829	-19,5%
Menot	30 934	20 500	16 901	3 599	-17,6%
Toimintakate	-15 951	-11 098	-9 328	-1 770	15,9%

Toimeentulotuessa arvioidaan täydentävän toimeentulotuen alittavan budjetin 2,6 milj. euroa, ehkäisevän toimeentulotuen ylittävän budjetin 0,8 milj. euroa ja kotouttamistuen alittavan budjetin 1,8 milj. euroa. Toimeentulotuen menot eivät ole täysin vertailtavissa edelliseen vuoteen perustoimeentulotuen siirtymäajan (tammi-maaliskuu 2017) vuoksi, jolloin perustoimeentulotukea maksettiin kunnasta. Täydentävän toimeentulotuen määrää on ollut lakimuutoksen vuoksi vaikea arvioida, koska osa ennen täydentävänä toimeentulotukena myönnetystä tuesta myönnetään nyt perustoimeentulotukena. Täydentävän toimeentulotuen ja kotoutumistuen menoihin vaikuttaa myös yleinen taloudellinen kehitys ja sen muutos parempaan suuntaan. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen liittyy suunnitelmalliseen sosiaalityöhön.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (51005)

5 10 05 HUS (1 000 e)	TP 2017	TA 2018	Ennuste 31.8.	Ero TA	Ero TA %
Menot	561 973	565 704	578 924	13 220	-2,3%

23.10.2018

HUS:n tammi-elokuun ennuste toteutuneen käytön pohjalta on 579 milj. euroa, joka on 13,2 milj. euroa suurempi kuin kaupungin talousarviolu-ku. Toteutuneen käytön perusteella käytön volyyymi ja palvelujen lasku- tus ovat olleet budjetoitua korkeammalla tasolla. HUS:n arvioitu loppu- vuoden jäsenkuntapalautus on Helsingille n. 12 milj. euroa, joka on huomioitu ennusteessa.

Apotti ja Sote-maakuntauudistus (51004)

5 10 04 Apotti ja Sote-maakun- taudistus (1 000 e)	TP 2017	TA 2018	Ennuste 31.8.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	444	3 299	450	-2 849	-86,4%
Menot	1 812	6 307	4 648	1 659	26,3 %
Toimintakate	-1368	-3008	-4 198	-1 190	-39,6%

Apotti-hankkeen ja Sote-maakuntauudistuksen menojen sekä tulojen arvioidaan alittavan talousarvion. Sote-maakuntauudistuksen valmiste- lussa suurin osa henkilöstöstä toimii tällä hetkellä resurssisopimuksella Uudenmaan maakuntaan ja laskutus perustuu toteutuneisiin työtuntei- hin.

Sote- ja maakuntalakien viivästyttyä sote- ja maakuntavalmistelun re- surssisopimukset eivät ole toteutuneet täysimääräisesti.

Investoinnit

Investointien arvioidaan toteutuvan seuraavasti:

(1000 e)	TA 2018	Ylitysoikeudet	TA 2018 yh- teensä	Ennuste 31.8.	Ero TA
Tietotekniikkahankinnat	6 600	1 718	8 318	8 318	0
Muut hankinnat	4 050	2 647	6 697	6 697	0
Yhteensä	10 650	4 365	15 015	15 015	0

Irtaimen omaisuuden ylitysoikeus koostuu vuodelta 2017 siirtyneistä hankinnoista, joita varten kaupunginvaltuusto on 28.2.2018 myöntänyt yhteensä 4,365 milj. euron suuruisen ylitysoikeuden vuodelle 2018.

Kaupunkistrategian ja toimintasuunnitelmien toimenpiteiden edistyminen palvelut

Sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa kaupunkistrategiaa, keskeisiä kau- punkistrategian kärkihankkeita sekä kaupungin yhteissuunnittelun tee- moja ja tavoitteita yhdessä muiden toimialojen kanssa. Sosiaali- ja ter- veystoimen näkökulmasta keskeisiä kaupunkistrategian kärkihankkeita ja tavoitteita ovat mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisy, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja koordinointi, liikkumishjelma ja eri ikä- ja väestöryhmien liikkumisen edistäminen, asukaskokemuksen,

asiakastytyväisyyden ja osallisuuden lisääminen, kaikkien helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen, työllisyyden edistäminen sekä harrastusmahdollisuuksien turvaaminen.

Palvelujen uudistamista on jatkettu perhekeskus-, terveys- ja hyvinvointikeskus- sekä monipuolinen palvelukeskus -toimintamallien mukaisesti. Palvelujen tuotantotapoja ja asiakkaan roolia ja osallisuutta palveluissa on kehitetty ja vahvistettu. Toimialalla on uudistettu moniammatillisia, integroituja, omahoitoa lisääviä, jalkautuvia, kotiin ja asiakkaan omaan toimintaympäristöön vietäviä palveluja, sekä sähköisiä palveluja vastaamaan paremmin asiakastarpeita.

Tarveperustaista voimavarojen kohdentamista (myönteinen erityiskohdeltu) on toteutettu äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä perheneuvolan lisäresursoinnilla.

Helsingiläisten terveyttä ja hyvinvointia on edistetty kaupunkitasoisilla ohjelmilla verkostoissa muiden kaupungin toimialojen, järjestöjen ja yritysten kanssa (mm. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Nuorten ohjaus ja palveluverkosto, Stadin ikäohjelma, Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet, Savuton Helsinki -verkosto sekä Pakka-toiminta).

Psykiatria- ja päihdepalveluissa avopalvelujen voimavaroja on kohdennettu liikkuviin palveluihin ja madallettu kynnystä hakeutua mielenterveyspalveluihin. Paperittomien välttämättömiä sosiaali- ja terveyspalveluja on laajennettu kaupunginvaltuuston 29.11.2017 linjauksen mukaisesti.

Kilpailukykyä ja vastuullista taloudenpitoa on parannettu palvelujen ja toimintatapojen uudistamisella, digitalisaation ja sähköisen asiainninn lisäämisellä sekä ottamalla käyttöön erilaisia liikkuvan työn välineitä, jotka mahdollistavat välittömän asiakastyön lisäämisen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion määrälliset tavoitteet, jotka on asetettu keväällä 2017, on esitetty liitteessä 1.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Sosiaali- ja terveystoimialan sitovien tavoitteiden ennustetaan toteutuvan seuraavasti:

Sosiaali- ja terveyspalvelut

1. Erityistä tukea tarvitsevien lasten palveluja lisätään ja lastensuojeluasiakkaiden määrä vähenee vuoteen 2017 verrattuna. Toteutuu
2. Aikuissosiaalityön palvelutarpeen arviointien määrä kasvaa 20% suhteessa asiakasmäärään vuoteen 2017 verrattuna. Toteutuu

23.10.2018

3. Kehitysvammaisten asumispalveluissa itsenäisesti asuvien osuus kasvaa 2 %-yksikköä vuodessa. Toteutuu
4. Asiakas pääsee lääkärin kiireettömälle vastaanotolle keskimäärin 10 vuorokauden sisällä (T3< 10 vrk eli kolmas vapaa ajanvarausaika kalenteripäivissä, odotusaikojen mediaani). Ei toteudu
5. Asiakas pääsee hammaslääkärin kiireettömälle vastaanotolle alle kolmessa kuukaudessa (T3< 90 vrk eli kolmas vapaa ajanvarausaika kalenteripäivissä, odotusaikojen mediaani). Toteutuu
6. Psykiatrisessa avohoidossa olevien potilaiden sairaalapäivien määrä vähenee vuoteen 2017 verrattuna avohoidon laadullisella kehittämisellä ja sen eri muoto- ja vahvistamalla. Toteutuu
7. Kotona asumista tuetaan palveluita vahvistamalla niin, että kotona asuvien osuus 75 vuotta täyttäneistä nousee vuoteen 2017 verrattuna. Toteutuu
8. Laitoshoidossa olevien osuus 75 vuotta täyttäneistä laskee ja heidän palveluasumisessa olevien osuus nousee vuoteen 2017 verrattuna. Toteutuu
9. Sähköinen asiointi kasvaa vähintään 20 % vuoteen 2017 verrattuna. Toteutuu
10. Asiakaskokemus paranee terveysasemilla ja kotihoidossa vuoteen 2017 verrattuna. Toteutuu

Toimeentulotuki

Ehkäisevän toimeentulotuen budjetista kohdennetaan ehkäisevänä tukena vähintään 45 % lapsiperheille. Toteutuu

Sitova tavoite ”asiakas pääsee lääkärin kiireettömälle vastaanotolle keskimäärin 10 vuorokauden sisällä” ei toteudu. Terveyskeskuslääkäreiden kokonaisvaje oli syyskuussa 13 % ja vakinaisella viranhaltijalla on täytetty 75 % viroista. Saatavuuden ongelmaa (T3 15 vrk) selittää aiempaa suurempi lääkärimäärän vaje ja vähäisempi kokoneiden lääkäreiden määrä. Rekrytointia tehostetaan lääkäreille ja lääketieteen opiskelijoille järjestettyjen tilaisuuksien yhteydessä ja parantamalla nuorten lääkäreiden ohjausta tutor-lääkäreiden avulla. Vajauksen korjaamiseen käytetään tarvittaessa myös ostopalveluja.

Muiden sitovien toiminnallisten tavoitteiden arvioidaan tässä vaiheessa toteutuvan.

Arvio merkittävimmistä toimintaympäristön merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä riskitekijät palvelutuotannossa

Sosiaali- ja terveystoimialan riskienhallinta pohjautuu siihen, että riskien hallinta huomioidaan päivittäisjohtamisessa. Riskien osalta ei vuoden aikana ole noussut sellaisia uusia tekijöitä, jotka edellyttäisivät välittömiä toimintamuutoksia. Palvelutuotannossa riskeinä olevia 1.5.2018 voimaan tulleita Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KV-TES:in) ja lääkärisopimusten palkankorotuksia sekä asiakaspalveluostojen kasvua on pystytty osittain kompensoimaan toimintojen tehostamisella ja muilla johtamistoimenpiteillä.

Sosiaali- ja terveystoimi esittää, että kaupunginhallituksen 30.10.2017 myöntämästä 21 milj. euron lisämäärärahasta kohdentamatta jätetty määräraha 4,375 milj. euroa ja vuoden 2017 tulospalkkion palautus 2,6

23.10.2018

Asia/3

milj. euroa käytetään 1.1.2019 maksettavaan järjestösopimusten palkkorotusten kertaeraan (sosiaali- ja terveystoimi 4,2 milj. euroa) sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdan toteutumiseksi. Tarvittaessa myös toimialan tulospalkkiota varten kohdennettua määrärahaa voidaan kohdentaa toimialajohtajan harkinnan mukaan sosiaali- ja terveystoimialan talousarviokohdan toteutumiseksi budjetin mukaisesti.

HUS:n osalta tehdään määrärahan ylitysoikeusesitys marraskuussa 2018.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

1 Ennustesuoritteet 31.8.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano